

Leiv og Lava

Han blei født i Stavanger 20. januar 1897 og fekk navnet Leiv. Faren Ole hadde vært maskinist og seilt på de syv hav – men han slo seg te ro i land då han fekk jobb som overmaskinist i brannvesenet. Dermed fekk han og fru Ingeborg et sted å bo, nemlig i huset på Våland der «Brannvaktå» holdt te – med stall og hester i baggården – i Peder Klows gate 27. Der vokste Leiv opp.

Itte kvært havna han på Kongsgård skole, kor han inntog ein dominerande posisjon i Iduns Julekomedie. Han fekk ufolda sitt talent som skuespelar fira år på rad – i forestillingane Verdens Herkules, De uadskillelige, Aprilsnarrerne og Othello i provinsen. Altså ikkje akkurat klassikere så har øvelevd tidens tann, for å sei det sånn.

Itte artium i 1916 begynte Leiv på lerarskolen i Elverum, og det va nok litt tøft å reisa fra kjæresten Anne Marie. Her begynte han òg å jobba som lærar, og han blei fort ein viktig person og stor bidragsyder te lokalmiljøet – særlig på det kunstneriske plan. Han malte, han sang, han va opplesar – og ikkje minst skuespelar og instruktør. Han gjorde stor lykke på scenen i Wilhelm Krag's stykke Solnedgang, han dramatiserte eventyrene Rumlingen, Trollspeilet og Regnbuen, og han va instruktør for ongene så fremførte forestillingane. I tillegg malte han kulisser og dekorasjoner.

Sportslige aktiviteter va òg viktig for Leiv. Han spelte tennis, han va instruktør i Elverum Turnforening og formann i Elverum sitt fotballag i ein periode. Så det va ikkje merr enn rett og rimelig at Leiv stifta guttelaget L.S.V. som sto for luft, sol og vann, og som seinare blei te gutteklubben Mjølnar, der visstnok samtlige gutter i Elverum va medlemmer. Og i 1919 va den unge lærarspiren 17. mai-talar i Elverum. Leiv va utvilsomt et multitalent.

Men det å vær samen med gutter på scenen, på idrettsbanen og ude i naturen, kan jo føra te visse rykter i ein bygd som Elverum. (Nidvisen fra Ole Paus mange år seinare om stedets sjel e vel ein form for bekreftelse på det.) Va Leiv tilfeldigvis spesielt glad i yngre gutter?

Høsten 1919 fekk Leiv ein middagsinvitasjon fra presten på stedet, res. kap. Chr. Erichsen og hans fru Ingrid. De ga klar beskjed: «Stopp ryktene før de komme – hent Anne Marie i Stavanger og lev her som et gift par!» Dermed blei det bryllup i Domkirken i hjembyen 30. desember, før det unge paret flytta inn i egen bolig i Elverum.

Dårlige tider i Elverum førte te innskrenkingar i kommunen. Leiv, så va lærar ved Elverum høyere almenskole, blei sagt opp fra jobben då skoleåret slutta 30. juni 1925.

Men då skolen starta opp igjen i august, tog Leiv med seg Anne Marie og to døtre te Arendal, der han hadde fått jobb i middelskolen. Familien bodde i et lide, kvitt hus på Hisøya. Der, når jentene va i seng, kom de første idéene te et teaterstykke med handling på Straen i Stavanger. Leiv dreiv stadig å testa Anne Marie når han hadde tenkt ud nye intriger og replikker. Og på ein tur på sjøen – med familie og venner i seilbåden – begynte Leiv å synga: «Så feien så foglen den frie...» Det va visstnok einaste gang at forfattere sjøl fremførte Pitters vise med publikum. Han fekk skrøyd, og dermed ny inspirasjon te å skriva vidare.

I september 1926 tog Leiv familien med seg te Stavanger – de flytta inn i andre etasje i Sverres gate 6. I løbet av høsten fekk Leiv ein øyresygd, og då han kom hjem fra sygehuset, hadde han ein sort lapp øve det eine øyra.

Leiv skreiv vidare på stykket så nå hadde fått navn – Maktå på Straen. Handlingen va lagt te et stavangersk skipperhjem i 1870-årene. Maktå sjøl hadde ein klar rollemodell i Anne Marie sin «tante» Sara (egentlig venninne av morå) – hu va visst et rivjern. Det va ligavel for drøyt å gje hovedpersonen navnet Sara – men Lava e jo ikkje så langt unna.

På tross av øyrebetennelse og operasjon va Leiv optimist, og han trodde han sko klara å gjennomføra den rollen han va selvskreven te å spela – elskerrollen Pitter. (Han e ein unge sjømann så kjangse på Maren, så e datter te Lava og Børe.) Men rollen måtte øvetas av ein aen, då Leiv ikkje blei friskare.

Maktå på Straen blei skreve te Idun Julekomedie sitt 40-års jubileum julen 1926, og premieren på Stavanger Teater sko foregå 6. januar 1927. Då dagen kom, lå Leiv på St. Franciskus Hospital og viste ingen tegn te bedring. Anne Marie, så va gravid igjen, satt ved sygesengen fra morning te kveld.

Premieren blei ein stor suksess – både publikum og presse va vilt begeistra. Det fekk Leiv aldri hørta. Han va bevisstløs då Leivs far kom fra teatret te sygehuset ved midnatt for å ta sin tårn ved sygesengen – så Anne Marie sko få kvila litt.

Neste morning kom Anne Marie tebage. Hu håpte på å få kontakt med maen, men heile dagen gjekk uden at Leiv kom te bevisstshed. Det gjekk mod natt igjen, og familien forsto itte kvært ka vei det bar. Og om morningen den 8. januar 1927 døde Leiv Isaksen – et par uger før han ville fylt 30 år.

89 år seinare ska gjengen på Straen igjen gleda et stort publikum, og eg vett eg komme te å bli våde i auene når det e tid for Marens vise. Takk te Ajax så kom med fine bidrag.

Tvi tvi, Børe!